

Warszawa, dnia 28 października 2014 r.

KMP.570.37.2014.MMo

Raport
przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji
Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia
Komendy Powiatowej Policji w Chrzanowie
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (dalej: OPCAT), przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 roku (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 28 lipca 2014 roku, do Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Chrzanowie (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm): Dorota Krzysztoń (kryminolog), Karolina Goral i Małgorzata Molak (pedagodzy resocjalizacyjni). W wizytacji uczestniczył również pracownik Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Katowicach - Michał Kleszcz (prawnik).

Celem wizytacji zapobiegawczej przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania PdOZ przedstawionej przez Naczelnika Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Chrzanowie i funkcjonariusza Policji pełniącego dyżur w PdOZ,
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych,

– zapoznaniu się z dokumentacją PdOZ, m.in.: książką przebiegu służby, książką wizyt lekarskich, wybranymi protokołami zatrzymań, kwitami depozytowymi, kartą zapoznania z regulaminem, świadectwem wzorcowania alkomatu.

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali Naczelnika Wydziału Prewencji o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Ponadto po zakończeniu wizytacji analizie poddano: zestawienie liczbowe osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (od 1 stycznia 2013 roku do dnia wizytacji), protokół kontroli sanitarnej z dnia 27 lutego 2014 roku, protokół z wizytacji sędziego penitencjarnego z dnia 15 października 2012 roku oraz wskazany przez wizytujących zapis monitoringu tj. z dnia 24 lipca 2014 roku od godziny 12:00 do momentu zwolnienia zatrzymanego (*dane usunięto*).

Podczas wizytacji w Izbie nie przebywała żadna osoba zatrzymana.

2. Legalność pobytu

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Pojemność wynosi 8 miejsc.

Z przekazanych przedstawicielom KMP informacji wynika, iż w 2013 roku w Izbie przebywało 491 osób, w tym: 23 doprowadzone w celu wytrzeźwienia, 333 podejrzone o popełnienia przestępstwa oraz 135 na polecenie sądu lub prokuratury. Natomiast w roku 2014 do dnia 30 czerwca w PdOZ umieszczono 273 osoby, w tym: 181 podejrzanym o popełnienie przestępstwa, 84 na polecenie sądu lub prokuratury oraz 8 w celu wytrzeźwienia.

W żadnym z protokołów zatrzymania, które zostały poddane analizie, przedstawiciele Mechanizmu nie stwierdzili uchybień lub treści budzących wątpliwości w zakresie zasadności zatrzymania i pobytu danej osoby w PdOZ.

3. Personel

Z informacji uzyskanych przez wizytujących wynika, iż do pracy w Izbie przeszkolonych zostało 5 funkcjonariuszy Policji.

Dwunastogodzinny dyżur w PdOZ pełniony jest przez jednego funkcjonariusza Policji, zazwyczaj pomocnika dyżurnego komendy. Zgodnie z § 2 ust. 2 zarządzenia nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 roku w sprawie metod i form

wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, kierownik jednostki organizuje służbę w taki sposób, aby w pomieszczeniu pełnił ją co najmniej jeden policjant. Zdaniem przedstawicieli Mechanizmu przepis ten nie może być podstawą do decyzji o jednoosobowej obsadzie w wizytowanym PdOZ, z wyjątkiem sytuacji gdy w Izbie przebywa jeden zatrzymany lub doprowadzony do wytrzeźwienia.

Zdaniem pracowników KMP uznanie, że w PdOZ na jednej zmianie może dyżuować jeden funkcjonariusz Policji, jest obarczone ryzykiem, że w Izbie dojdzie do niepożądanego zdarzenia bądź niektórzy osadzeni nie będą mogli korzystać z przysługujących im uprawnień. Funkcjonariusz Policji wykonując pewne czynności służbowe, np. przyjmując zatrzymanego, nie będzie w stanie zauważyć wypadku, do którego może dojść w jednym z pokoi, które wprawdzie są monitorowane, ale obraz widoczny jest jedynie z pomieszczenia dyżurki usytuowanego poza Izbą. Jednocześnie może dochodzić do ograniczenia uprawnień zatrzymanych i ich niewłaściwego traktowania, gdyż dyżurująca w PdOZ osoba nie jest w stanie jednocześnie zająć się kilkoma różnymi sprawami i przeprowadzać czynności równie szybko, jakby były one prowadzone z udziałem przynajmniej dwóch osób. W opisanej sytuacji istnieje ryzyko, że osoby umieszczone w PdOZ będą np. oczekiwać zbyt długo na skorzystanie z toalety czy formalne zwolnienie z pomieszczenia, a osobom palącym w ogóle uniemożliwi się palenie, gdyż będzie to kolidować z innymi, ważnymi czynnościami dyżurującego funkcjonariusza Policji.

W 2013 i 2014 roku funkcjonariusze Policji odbyli szkolenia na podstawie zarządzenia nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 roku w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, podczas których zapoznano policjantów z aktami prawnymi regulującymi pracę Izb.

Z uwagi na fakt, iż praca funkcjonariuszy Policji pełniących dyżur w PdOZ wymaga od nich wiedzy merytorycznej, pracownicy Mechanizmu zalecają poszerzenie oferty szkoleń, dzięki którym zdobędą oni dodatkowe kompetencje w zakresie służby w Izbie i dokumentowania czynności. Nie ulega wątpliwości, że pogłębianie wiedzy w obszarze metod i form pełnienia służby w pomieszczeniach jest niewystarczające. Nie można bowiem pominąć także konieczności utrzymania wysokiego poziomu kompetencji interpersonalnych. Zgodnie bowiem z rekomendacją zawartą w § 60 Drugiego Raportu Generalnego Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (dalej: CPT, Komitet) [CPT/Inf (92)3]: (...) *zdolność do*

komunikacji interpersonalnej powinna stanowić najważniejszy czynnik w procesie rekrutacji personelu służb egzekwujących przestrzeganie prawa oraz podczas szkolenia powinien zostać położony znaczny nacisk na rozwijanie umiejętności komunikacji interpersonalnej opartych na szacunku dla godności ludzkiej. Posiadanie takich umiejętności często umożliwia funkcjonariuszowi policji lub służb więziennych rozładowanie sytuacji, które w przeciwnym wypadku mogłyby stać się przyczynkiem do wybuchu przemocy, zaś bardziej ogólnie prowadzi do obniżenia napięcia oraz podniesienia jakości życia w policji oraz zakładach więziennictwa, co przynosi korzyść wszystkim osobom zainteresowanym.

Ponadto w ocenie wizytujących ofertę szkoleniową należałoby poszerzyć o dodatkowe zagadnienia tak, aby personel Izby wiedział jak pracować z trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy, jak udzielać pierwszej pomocy osobom w różnym stanie fizycznym czy psychicznym, jak radzić sobie ze stresem i agresją etc.

4. Traktowanie osób zatrzymanych

Sprawdzenie osób zatrzymanych przeprowadzane jest w nieobjętym monitoringiem pomieszczeniu dyżurnego Izby. Czynności wobec przyjmowanych do PdOZ kobiet, co do zasady wykonywane są przez funkcjonariuszkę Policji.

Zgodnie z informacjami przekazanymi wizytującym przez funkcjonariuszy Policji, podczas sprawdzenia osoba zatrzymana rozbiera się do naga. W § 5 ust. 2 Regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (dalej: Regulamin) stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r. poz. 638; dalej: rozporządzenie) zaznaczono, iż osobę przyjmowaną do pomieszczenia oraz w nim umieszczoną poddaje się szczegółowemu sprawdzeniu w celu odebrania rzeczy wartościowych i niebezpiecznych. Sprawdzenia tej osoby oraz odzieży na niej, w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności, dokonuje w miarę możliwości policjant tej samej płci. W obowiązujących przepisach brakuje jednakże dokładnej definicji i określenia na czym polega *sprawdzenie osoby zatrzymanej*. Przyjęcie, iż wiąże się ono z rozebraniem osoby zatrzymanej lub poleceniem zatrzymanemu zdjęcia ubrania, mimo, iż wydaje się zasadne, jest niedopuszczalne. Czynność taka ingeruje bowiem w chronione art. 41 ust. 1 Konstytucji RP

prawo do nietykalności i wolności osobistej, którego ograniczenie lub pozbawienie może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonym w ustawie. Pracownicy KMP zalecają zatem zaprzestanie rozbierania zatrzymanych podczas dokonywania sprawdzenia zatrzymanych.

Analiza monitoringu z dnia 24 lipca 2014 roku (od godziny 12:00 do 23:30) przyniosła spostrzeżenie, iż funkcjonariusze Policji nie dokonywali kontroli stanu osoby zatrzymanej, regularnie przeprowadzane były dopiero od godziny 18:00. Podkreślenia wymaga, iż od momentu umieszczenia w pokoju o godzinie 13:26 do godziny 15:20 zatrzymany miał założony kaftan bezpieczeństwa. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę na konieczność sprawowania kontroli stanu zatrzymanych zgodnie z § 12 zmienionego zarządzenia Nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 roku w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 42) tj.:

1. Policjant pełniący służbę na oddziale jest obowiązany kontrolować zachowanie osoby umieszczonej w pomieszczeniu na bieżąco, przez wizjer drzwi pokoju, a w przypadku osoby, o której mowa w § 7 ust. 1 pkt 6, również poprzez wejście do pokoju i sprawdzenie jej funkcji życiowych, takich jak tętno i oddech.

1a. Sprawdzenie funkcji życiowych u osoby, o której mowa w § 7 ust. 1 pkt 6, odbywa się na bieżąco, nie rzadziej, niż co 60 minut.

2. Kontrola zachowania osób umieszczonych w pomieszczeniu, przez wizjer drzwi pokoju, odbywa się nie rzadziej niż co 30 minut, a w stosunku do osoby wymagającej szczególnego nadzoru – nie rzadziej niż co 15 minut.

3. W przypadku gdy do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa osób umieszczonych w pokoju wykorzystywane są działające w systemie całodobowym urzędzenia monitorujące, służące do obserwowania i rejestrowania obrazu, kontrola zachowania osób umieszczonych w pomieszczeniu, przez wizjer drzwi pokoju, odbywa się nie rzadziej niż co 60 minut, a w stosunku do osoby wymagającej szczególnego nadzoru – nie rzadziej niż co 30 minut.

Z informacji uzyskanej przez wizytujących, jeżeli zachodzi podejrzenie, że zatrzymany *zrobi sobie krzywdę* przy użyciu odzieży, jest ona odbierana. Co do zasady kobiety zobowiązane są do przekazania staników, nie otrzymując w zamian bielizny zastępczej. Powyższa praktyka budzi wątpliwości przedstawicieli KMP jako zbyt ingerująca w sferę intymności osób umieszczonych w Izbie. Rozumiejąc potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa, należy wskazać, iż pokoje przeznaczone dla osób zatrzymanych są objęte monitoringiem, co powinno pozwolić na natychmiastową reakcję funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ w sytuacji zagrożenia zdrowia lub

życia osób w nich umieszczonych. Zdaniem przedstawicieli KMP odebranie zatrzymanej kobiecie stanika ze względów bezpieczeństwa można uznać za uzasadnione wyłącznie w przypadku osoby wymagającej szczególnego nadzoru, grożącej popełnieniem samobójstwa. Zastrzeżenie przedstawicieli Mechanizmu wzbudził także fakt widoczny na nagraniu z monitoringu z dnia 24 lipca 2014 roku, przebywania w PdOZ zatrzymanego (*dane usunięto*) jedynie w bieliźnie i skarpetkach (jak i innego, przebywającego w tym dniu, zatrzymanego). Warto przypomnieć w tym miejscu również treść § 9 Regulaminu, w którym wskazano zarówno na możliwość korzystania przez zatrzymanych z własnej odzieży, bielizny i obuwia, jak również wymieniono okoliczności ewentualnego wydawania odzieży i bielizny zastępczej:

ust. 1. ***Osoba przyjęta do pomieszczenia korzysta z własnej odzieży, bielizny i obuwia.***

ust. 2. *Jeżeli przedmioty, o których mowa w ust. 1, nie nadają się do użytku lub jeżeli ich używanie jest niedopuszczalne ze względów higienicznych, osoba zatrzymana lub doprowadzona w celu wytrzeźwienia może otrzymać nieodpłatnie potrzebną odzież, bieliznę i obuwie. Decyzję w tym zakresie podejmuje osoba wyznaczona przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji, w którego dyspozycji pozostaje pomieszczenie.*

ust. 3. *Ubranie zastępcze wydaje się przyjmowanej do pomieszczenia osobie zatrzymanej, tymczasowo aresztowanej lub skazanej, w związku z:*

1) *popęlnieniem przez nią lub podejrzeniem popełnienia przez nią przestępstwa o charakterze terrorystycznym, przestępstwa ze szczególnym okrucieństwem lub przestępstwa z użyciem broni palnej lub materiałów wybuchowych;*

2) *jej udziałem lub podejrzeniem jej udziału w zorganizowanej grupie przestępczej o charakterze zbrojnym.*

ust. 4. *Ubranie zastępcze wydaje się przyjmowanej do pomieszczenia osobie zatrzymanej, której ubranie zostało zabezpieczone jako dowód w prowadzonym postępowaniu.*

Podczas analizy monitoringu z dnia 24 lipca 2014 roku, uwagę wizytującego zwrócił moment rozmowy funkcjonariuszy Policji z zatrzymanym około godziny 15:28. Obraz z kamer sugeruje, iż zatrzymany został popchnięty przez policjanta, w efekcie czego upadł na podłogę. Przedstawiciele KMP oceniają takie zachowanie jako niedopuszczalne oraz polecają komendantowi zbadanie sprawy oraz przedstawienie wyników postępowania wyjaśniającego. Jednocześnie pracownicy Mechanizmu przypominają zalecenia Komitetu w § 13 raportu CPT/(2011)20, iż *1. funkcjonariusze*

Policji w całej Polsce powinni zostać poinformowani, że wszelkie formy umyślnego złego traktowania (w tym obraza słowna) osób pozbawionych wolności są nie do przyjęcia i będą przedmiotem surowych sankcji; 2. funkcjonariuszom Policji należy przypomnieć, że podczas zatrzymania nie wolno stosować więcej przemocy niż jest absolutnie niezbędne, oraz że po opanowaniu osób zatrzymanych nie może być żadnego usprawiedliwienia dla ich uderzania.

Zgodnie z przekazanymi wizytującym informacjami w okresie od początku 2013 roku do dnia wizytacji w Izbie nie było wydarzeń nadzwyczajnych. Nie odnotowano też żadnych postępowań dyscyplinarnych ani karnych prowadzonych przeciwko PdOZ i pełniącym w nim służbę funkcjonariuszom Policji.

5. Prawo do informacji

Zgodnie z § 1 ust. 1 pkt 1 Regulaminu każda osoba przyjmowana do Izby potwierdza zapoznanie się z regulaminem poprzez złożenie podpisu w Karcie zapoznania z regulaminem pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (dalej: Karta). Analiza dokumentu wykazała pojedyncze przypadki braku podania godziny zapoznania z Regulaminem (np. w dniach: 7, 8 i 14 stycznia, 25 i 27 lipca 2014 roku). Przedstawiciele KMP zwracają uwagę na konieczność rzetelnego prowadzenia Karty.

W wizytowanym PdOZ kopie Regulaminu, a także adresy instytucji stojących na straży praw człowieka wywieszane były w pokojach dla osób zatrzymanych. Sposób ich umieszczenia budzi wątpliwości wizytujących, co do faktycznej możliwości zapoznania się z jego treścią. Udostępniony jest bowiem w przestrzeni okna, za kratami, co znacznie ogranicza dostęp i utrudnia przeczytanie, zwłaszcza przez osoby niskiego wzrostu. W związku z powyższym, przedstawiciele Mechanizmu zalecają zmianę miejsca wywieszenia Regulaminu.

W czasie wizytacji w PdOZ profos zapytany o kopie Regulaminu przetłumaczonego na języki obce przyznał, iż nie ma wiedzy na ten temat. W związku z tym pracownicy KMP zalecają wyposażenie Izby w wersje językowe Regulaminu, dostępne na stronie Komendy Głównej Policji oraz wydawanie ich zatrzymanym w razie potrzeby. Na uwagę w tym miejscu zasługuje § 44 raportu Komitetu CPT/Inf (2002)15, w którym zapisane jest, iż *prawa osób pozbawionych wolności nie mają wielkiej wartości, jeżeli osoby zainteresowane nie są świadome, iż przysługują im takie prawa. W związku z powyższym jest bezzwzględnie konieczne, aby osoby zatrzymane przez policję zostały w sposób wyraźny poinformowane o swoich prawach bezzwłocznie oraz w języku, który rozumieją.*

Analiza protokołów zatrzymania wykazała, iż podczas przyjęcia do PdOZ obcokrajowca, obecny jest tłumacz. Pracownicy KMP zwracają uwagę, że powinien on także dokonać translacji wpisu w kwicie depozytowym, poświadczając ten fakt podpisem.

Osoby trzecie o fakcie zatrzymania powiadamiają funkcjonariusze, którzy go dokonują, bądź dyżurny PdOZ – na życzenie osoby umieszczonej w Izbie. Jednakże, zgodnie z Rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ - Zbiór zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie zatrzymania lub uwięzienia, *niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana* (Zasada 16.1). W związku z powyższym, w ocenie pracowników Mechanizmu, w pierwszej kolejności należałoby rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że w praktyce innych jednostek Policji (np. Komenda Powiatowej Policji w Nowym Tomysłu) zatrzymany może samodzielnie telefonicznie powiadomić osoby trzecie o fakcie zatrzymania.

Lista adwokatów została wywieszona w pomieszczeniu profosa.

6. Prawo do ochrony zdrowia

Zgodnie z informacjami uzyskanymi przez wizytujących, przed przyjęciem badani są zatrzymani, którzy posiadają obrażenia i/lub tego żądają oraz osoby nietrzeźwe. Należy przy tym zauważyć, iż wobec osób, które mają status zatrzymanego, a jednocześnie znajdują się w stanie nietrzeźwości, przepisy nie nakładają obowiązku przeprowadzenia badania. Oznacza to, że osoby znajdujące się w analogicznym położeniu (pierwsza musi wytrzeźwieć by móc z nią prowadzić czynności procesowe, druga musi wytrzeźwieć by móc zostać zwolniona) są w świetle prawa traktowane – co do obowiązku przeprowadzenia badań lekarskich – odmiennie. W ocenie przedstawicieli KMP badaniom przed umieszczeniem w PdOZ powinny być poddawane wszystkie osoby. Pozwala to wyeliminować istnienie przeciwwskazań zdrowotnych do osadzenia w Izbie. Podobne zdanie wyraził Komitet ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu oraz Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT), w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 roku [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.); CPT (2005)3]. W § 44 CPT zalecił *zapewnienie wszystkim nowoprzybyłym*

bezwłoczne badanie medyczne i regularne wizyty lekarskie lub pielęgniarskie. Ponadto zgodnie z Zasadą 24 Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.), osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane odpowiednie badanie lekarskie (...).

Badania osób przed przyjęciem do Izby realizowane są w szpitalu w Chrzanowie.

W przypadku osób przebywających w PdOZ, w razie potrzeby wzywane jest pogotowie ratunkowe. Interwencja medyczna przeprowadzana jest w pokoju profosa lub w monitorowanych pokojach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, co narusza prawo zatrzymanych do intymności podczas badania. W związku z tym przedstawiciele Mechanizmu zalecają wyposażenie Izby w parawan, umożliwiającą wykonywanie badania osoby w niej umieszczonej z poszanowaniem prawa do prywatności lub przeprowadzanie ich wyłącznie w pokoju dyżurnego PdOZ.

Wszelkie kwestie dotyczące realizacji prawa zatrzymanych do ochrony zdrowia odnotowywane są w następujących dokumentach: w książce przebiegu służby, książce wizyt lekarskich oraz protokołach zatrzymania, do których dołączane są zaświadczenia lekarskie. W książce wizyt lekarskich brakowało dat pojedynczych wpisów oraz adnotacji, czy zatrzymany może przebywać w PdOZ np. w przypadku (*dane usunięto*) w dniu 13 grudnia 2013 roku zanotowano jedynie *ból w klatce piersiowej*. Uwagę wizytujących zwróciło także zaświadczenie lekarskie zatrzymanego (*dane usunięto*), na którym lekarz zaznaczył brak przeciwwskazań do pobytu w Izbie przy jednoczesnej adnotacji *badanie niemożliwe do przeprowadzenia (...)*. Przedstawiciele KMP wyrażają wątpliwość, na jakiej zasadzie została wydana opinia, że zatrzymany może przebywać w Izbie, skoro nie został sprawdzony jego stan zdrowia. Przedstawiciele Mechanizmu zdają sobie sprawę, że wypełnianie dokumentacji medycznej nie leży w kompetencji funkcjonariuszy Policji, niemniej jednak zwracają uwagę na konieczność przypominania lekarzom o obowiązku badania osób doprowadzonych oraz rzetelnego dokonywania wpisów.

7. Warunki bytowe

W skład wizytowanej Izby wchodzi: 4 pokoje dwuosobowe dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, sanitariat, dyżurka profosa, pokój przesłuchań, magazyn rzeczy czystych, magazyn rzeczy brudnych, magazyn rzeczy przekazanych do dezynfekcji oraz aneks kuchenny.

W każdym z pomieszczeń prawidłowo zabezpieczono okna, drzwi, grzejniki i punkty świetlne. Warunki panujące w pokojach dla osób zatrzymanych należy określić jako dobre. W czasie wizytacji pomieszczenia Izby były wolne od nieprzyjemnych zapachów, panowała w nich czystość. Ich wyposażenie stanowią prycze oraz przymocowane do ściany stoliki i taborety.

Pracownicy KMP dostrzegli, iż w pokojach dla osób zatrzymanych brakuje oświetlenia nocnego. W związku z tym, że w nocy pozostaje włączone górne światło, może przeszkadzać ono w odpoczynku i uniemożliwiać spokojny sen. Wydaje się to niezasadne, ponieważ zamontowane w pokojach dla zatrzymanych kamery działają na podczerwień. Przedstawiciele Mechanizmu zalecają zapewnienie osobom przebywającym w Izbie warunków do spania.

Zamontowana w PdOZ instalacja przyzywowa nie jest w praktyce wykorzystywana. Wizytującym wyjaśniono, że sygnał alarmowy ma wysokie natężenie, co zakłóca spokój osób zatrzymanych. W związku z tym, osobom umieszczonym w PdOZ poleca się przywoływanie funkcjonariuszy Policji za pomocą stukania w drzwi. Pracownicy Izby wyjaśnili, iż rozwiązanie to przyjęto ze względu na skargi osób umieszczanych w PdOZ oraz trudności logistyczne wynikające z możliwości wyłączenia alarmu jedynie w dyżurce komendy. Przedstawiciele Mechanizmu zalecają przegląd techniczny instalacji i dopasowanie jej parametrów tak, aby pełniła swoją funkcję, nie zakłócając spokoju (zwłaszcza w porze nocnej) osób zatrzymanych. Przywoływanie policjantów poprzez pukanie może okazać się nieskuteczne i uniemożliwić np. realizację potrzeb fizjologicznych. Na powyższe stwierdzenie wskazuje analiza nagrania z monitoringu, na którym zatrzymany wielokrotnie podchodził do drzwi, nie uzyskując reakcji pracowników PdOZ, co jest sytuacją niedopuszczalną.

W Izbie funkcjonuje monitoring (kamera w każdym pokoju i na korytarzu), którego podgląd możliwy jest na ekranie w dyżurce komendy, w miejscu niedostępnym dla osób trzecich, jak również w pokoju profosa. Nagrania przechowywane są na dysku przez 2 tygodnie, następnie zapisywany jest na nich nowy obraz. W tym miejscu przedstawiciele KMP przypominają, że zgodnie z § 41 ust. 1 rozporządzenia *zapis obrazu z pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych oraz policyjnych izb dziecka przechowywany jest przez okres co najmniej 30 dni, nie dłużej jednak niż 60 dni od dnia jego zarejestrowania, o ile nie zostanie on zabezpieczony jako dowód w sprawie w ramach toczącego się*

postępowania. W związku z powyższym pracownicy Mechanizmu zalecają respektowanie przepisu rozporządzenia w zakresie długości przechowywania nagrań z monitoringu.

Depozyt wartościowy osób zatrzymanych przechowywany jest w szafkach (osobna dla każdego pokoju) w pokoju profosa. Analiza kwitów depozytowych nie wykazała nieprawidłowości.

Pomieszczenie sanitarne wyposażone jest w miskę ustępową i prysznic oddzielone drzwiczkami typu saloon oraz umywalkę. Obok znajduje się ubikacja. Warto zauważyć, że chociaż na wyposażeniu sanitariatu było mydło w płynie i papier toaletowy, nie zapewniono ręczników papierowych. Przedstawiciele KMP zalecają zakup wspomnianych ręczników, aby zatrzymani mogli w sposób bardziej higieniczny, niż przy użyciu ręczników kąpielowych, osuszyć ręce.

Odrębne pomieszczenie stanowi magazyn czysty, w którym przechowywane są poszewki na poduszki, koce, prześcieradła i poduszki oraz ręczniki, dresy, kombinezony, bokserki męskie, koszulki, podpaski, maszynki do golenia i szczoteczki do zębów. W wyodrębnionym dodatkowo magazynie brudnym, składowane są używane koce oraz obuwie zastępcze. Dodatkowo w PdOZ funkcjonuje magazyn dezynfekcji. Rzeczy osób chorych zakaźnie przechowywane są osobno. Materace ustawione są we wnęce znajdującej się na korytarzu.

Posiłki dla osób zatrzymanych dostarczane są przez restaurację *Kafejka* (całodobowo, 7 dni w tygodniu). W celu zaspokojenia pragnienia, osoby umieszczone w PdOZ otrzymują herbatę lub kawę Inka.

Na wyposażeniu PdOZ nie było gazet do dyspozycji osób zatrzymanych. Zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 7 Regulaminu *osobie umieszczonej w pomieszczeniu zapewnia się możliwość korzystania z prasy*. Przedstawiciele KMP przypominają o obowiązku respektowania ww. przepisu.

Palenie wyrobów tytoniowych dozwolone jest w przedsionku sanitariatu.

a) Sytuacja osób niepełnosprawnych

Pomieszczenia w PdOZ nie są przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową i o obniżonej sprawności fizycznej (np. starszych). W związku z powyższym należy wskazać, że zgodnie z przyjętą w dniu 1 sierpnia 1997 roku przez Sejm RP *Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych* (M. P. z 1997 r. Nr 50, poz. 475) osoby niepełnosprawne mają prawo życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych. Ponadto w dniu 6 września 2012 roku Polska ratyfikowała przyjętą w dniu 13 grudnia 2006 roku przez Zgromadzenie Ogólne

Narodów Zjednoczonych *Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169) zobowiązującą do umożliwienia osobom niepełnosprawnym niezależnego życia i pełnego udziału we wszystkich jego sferach. Oba wymienione dokumenty mają zastosowanie również w odniesieniu do osób pozbawionych wolności oraz środowiska stworzonego w miejscu ich osadzenia. Wobec powyższego wszelkie instytucje państwowe, winny podejmować działania ukierunkowane na urzeczywistnienie praw osób z niepełnosprawnością. Omawiając potrzebę dostosowania wszelkich miejsc pozbawienia wolności do potrzeb osób niepełnosprawnych warto także zwrócić uwagę na wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z dnia 10 lipca 2001 roku w sprawie Price przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga numer 33394/96). W sprawie tej Trybunał stwierdził naruszenie art. 3 Konwencji przez osadzenie, poruszającej się na wózku inwalidzkim kobiety, w celi policyjnej zupełnie niedostosowanej do jej potrzeb. Z uwagi na warunki panujące w miejscu osadzenia skarżąca cierpiała z powodu panującego zimna, zmuszona była spać w wózku inwalidzkim, nie mogła skorzystać ze zbyt wysoko zainstalowanej toalety, a wykonanie innych czynności higienicznych wymagało od niej bardzo dużego wysiłku. Zatrzymana miała również problemy z wezwaniem pomocy z uwagi na znajdujący się poza jej zasięgiem włącznik instalacji przywoławczej.

Wobec powyższego pracownicy KMP zalecają uwzględnienie kwestii przystosowania Izby do potrzeb osób mających trudności w poruszaniu się przy realizacji ewentualnych inwestycji modernizacyjnych, dzięki czemu osoby te będą mogły samodzielnie poruszać się oraz korzystać z urządzeń sanitarnych.

8. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

I. Komendantowi Powiatowemu Policji w Chrzanowie:

1. zapoznanie się zapisem monitoringu z pobytu zatrzymanego (*dane usunięto*) w dniu 24 lipca 2014 roku oraz odniesienie się do zastrzeżeń zawartych w pkt 4 niniejszego Raportu;
2. zaprzestanie rozbierania zatrzymanych poddawanych sprawdzeniu;
3. rozważenie zwiększenia obsady funkcjonariuszy Policji w PdOZ;
4. przeprowadzanie regularnych kontroli stanu osób przebywających w PdOZ, zgodnie z przepisami;

5. przeprowadzanie badań medycznych w niemonitorowanym pomieszczeniu, bądź z wykorzystaniem parawanu;
6. zorganizowanie szkoleń dla funkcjonariuszy Policji z zakresu udzielania pierwszej pomocy, radzenia sobie ze stresem, umiejętności interpersonalnych itp.;
7. zmianę miejsca udostępnienia tekstu Regulaminu wraz z adresami instytucji stojącymi na straży praw człowieka;
8. wyposażenie Izby w wersje językowe Regulaminu dostępne na stronie internetowej Komendy Głównej Policji;
9. zobowiązanie tłumacza do dokonywania translacji wpisów w kwitach depozytowych osób zatrzymanych oraz potwierdzanie tego faktu podpisem na dokumencie;
10. umożliwienie zatrzymanych korzystania z własnej odzieży i bielizny z wyjątkiem określonym w § 9 ust. 2 Regulaminu oraz wydawanie odzieży i bielizny zastępczej stosownie do ww. przepisu;
11. zapewnienie zatrzymanym niezmaconego snu podczas ciszy nocnej;
12. każdorazowe podawanie godziny zapoznania zatrzymanego z regulaminem Izby w prowadzonej Karcie;
13. przypomnienie lekarzom o obowiązku badania osób zatrzymanych przed stwierdzeniem przeciwwskazań do pobytu w PdOZ oraz rzetelnego dokonywania wpisów w dokumentacji medycznej;
14. wyposażenie Izby w ręczniki papierowe udostępniane osobom korzystającym z sanitariatu;
15. wyposażenie PdOZ w prasę dla osób zatrzymanych;
16. dokonanie przeglądu instalacji przyzywowej oraz zmianę jej parametrów, umożliwiającą wzywanie funkcjonariusza Policji przez osoby zatrzymane, zgodnie z uwagami zawartymi w pkt 7 niniejszego Raportu;
17. respektowanie przepisu § 41 ust. 1 rozporządzenia w zakresie długości przechowywania nagrań z monitoringu.
18. uwzględnienie przy realizacji inwestycji budowlanych potrzeby dostosowania Izby do potrzeb osób niepełnosprawnych.

II. Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Krakowie

1. zapewnienie Komendantowi Powiatowemu Policji w Chrzanowie środków finansowych na realizację zaleceń.